

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundùm quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

De Impedimento Vis & Metûs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

baret nimium, & nullum ferè contractum subsistere; quia vix unquam intenditur sola substantia rei, omnibus qualitatibus viduata, & rarissimè contingit, ut omnes qualitates, quæ ad contrahendum impellebant, sic se habeant, uti objiciebantur prius voluntati. In forma *diff. Ant.* est actus indivisibilis entitativè & in sua tendentia *C. Ant.* objectivè, ita ut indivisibiliter nolit objectum, nisi omnis qualitas in eo representata subsistat. *N. Ant.* perit quidem actus indivisibiliter tendens, si perit parziale objectum quoad representationem; non verò, si perit solum quoad existentiam, & qualitas est accidentalitatis, nec ei alligatur consensus. Ad 2. quamvis error qualitatis det causam contractui, si tamen qualitati tanquam conditioni non alligetur consensus, absolute adest consensus in personam; quia taliter errans sic tendit: *ego duco Bertham, quam puto esse virginem, divitem &c. non ducturus, si scirem non esse virginem, divitem &c.* Nec attenditur, quid aliquis facturum esset in hypothesi scientiæ, sed quid actu faciat; actu autem vult absolute ducere Bertham. Sic etiam valet eleemosyna, quam das pauperi, quem putas esse pium, licet non dares, si scires non esse pium. Aliud foret, si errans sic tenderet: *ego nolo Bertham ducere, si non sit virgo, dives &c.* Siquis enim actu ponat hanc conditionem, aut prius posuit, non tamen revocavit, & sic virtualiter perseveret in hac voluntate, alligat suum consensum existentie qualitatis, consequenter ea non existente non consentit absolute in hanc personam. Hæc igitur longe diversa sunt: *nollem Bertham ducere, si scirem, non esse virginem.* Et: *nollem Bertham ducere, si non esset virgo.* Prior consensus est absolutus: posterior conditionatus. Ad 3. In meis principiis, quæ tradidi ad tit. 14. de dolo & cont. in lib. II. falsum est *Antec.* Alii negabunt *Cons.* & excipiant Matrimonium & Professionem Religiosam.

107 Quæres, an valeat Matrimonium, si alter, vel uterque contrahentium, putet per errorem, se laborare impedimento dirimente, quod revera non subest? *g.* cum Sanch. Guttier. Covar. &c. contra Panorm. Sylv. Navar. valet, si contrahentes consentire intendunt, quantum possunt: quia erroneum iudicium non facit personas ad contrahendum inhabiles. Oppones. Nemo potest velle efficaciter, quod credit esse impossibile; sed contrahentes cum opinione impedimenti dirimentis credunt sibi Matrimonium esse impossibile: ergo. *g.* *Diff. Ma.* nemo potest velle absolute, quod credit impossibile. *C. Ma.* non potest velle conditionate, si, & quantum possum. *N. Ma.* Sic valide contrahunt Matrimonium hæretici, & quidem in ratione Sacramenti, licet putent per errorem, illud Sacramentum non esse, & impossibile iudicent Matrimonium in ratione Sacramenti contrahi.

De Impedimento Vis, & Metus.

SCIENDUM 1. per vim intelligi coactionem omnimodam & corporalem de præsentibus illatam reluctanti, ut si violentè cogatur ad porrectionem manûs, quæ habetur & accipitur pro signo consensûs; quæ violentia, & vis absoluta, cum omnem consensum excludat, Matrimonium utique irritat. Per Matrimonium verò, seu vim conditionalem, intelligit trepidationem mentis ratione periculi instantis vel futuri. *l. 1. ff. de eo, quod metus causa, &c.* tur ex metu fieri dicitur, quod quis facit mali declinandæ causâ, alioquin non facturus. Metus alius est & vocatur *gravis*, seu tendens in virum (vel feminam) alias constantem, h. e. qui difficulter est superabilis propter imminens malum, quod vel vir patiens in foro interno, vel Iudex in foro externo judicaverit esse tale, ut virum vel feminam meritò terrere graviter, & ad aliquid faciendum impellere possit, quod alias non faceret. Unde ad metum gravem (qui alias etiam vocatur *probabilis*, vel *justus*, non eo sensu, quod iuste incutitur, sed quod meritò impellere ad aliquid possit) requiritur 1. ut malum, quod intentatur, sit grave in se, vel absolute vel respectivè, & non præcisè in imprudenti apprehensione hominum meticulosis, ut docet Coninck de Matr. d. 4. n. 29. contra Gobat & alios. 2. Ut non vanè ac leviter, sed probabiliter credatur imminere. 3. Ut non facile declinari possit alio modo, v. g. per implorationem auxilii. Porro sicut malum aliud est absolute grave, seu quod omnes vel plerique homines habent pro gravi, uti est mors, mutilatio, cruciatus corporis per acerba verbera, carcer perpetuus, gravis infamia excommunicatio, amissio statûs, honoris, omnium bonorum, vel etiam magnæ illorum partis &c. Aliud verò solum respectivè grave, scilicet respectu certarum personarum, quæ minus sunt fortes, uti sunt juvenes, scemina, virgines, vel viri etiam, ex natura sua meticulosiores: ita metus alius est *absolutè gravis*, alius *respectivè gravis*. In dubio & casibus particularibus relinquitur arbitrio Iudicis, pro foro externo decidentis, an metus fuerit gravis vel levis. Ex quibus jam satis apparet, quid sit *metus levis*, qui nempe à viro vel femina constante facile vincitur, eo quod malum, quod intentatur, grave non sit, vel facile declinabile, vel imprudenter credatur imminere. Metus levis nec in externo nec in interno foro irritat Matrimonium, uti plerique conspirant. An metus *Reverentialis*, quo liberi parentibus, vel subditi principibus, vel alii Majoribus non audent contradicere ex reverentia, sit pro gravi vel levi habendus, disputant DD. & meliores eò collimant, quod purè Reverentialis ex se gravis non sit (cum alias ferè nullus contractus liberorum præsentibus parentibus, vel inter subditum & dominum ininitus, foret firmus) fiat tamen gravis, si accedant graves minæ, im-

portunæ preces, severi vultus, continuæ exprobrationes, vel alia signa gravis offensæ vel incurse vel incurrendæ. Atque sic bene conciliantur leges, quarum aliqua metum Reverentialem pro iusto seu gravi, ut l. penult. ff. de furt. l. 1. §. 6. ff. quarum rer. actio. alia vero pro non gravi reputant.

Sc. 2. Metum incuti posse 1. vel à causa naturali & creatura irrationali, v. g. à morbo, naufragio &c. vel ab homine libero. 2. Ab eo, quocum Matrimonium contrahitur vel ab alio. 3. Iuste, vel injuste. 4. Directè ad extorquendum Matrimonium, vel propter alium finem, v. g. Vis alterum occidere & illatam tibi injuriam ulcisci, nihil dicens de Matrimonio; alter vero, ut furor tuum mitiget, ac vitam servet, tibi filiam suam offert in Matrimonium. Quomodocumque incutitur, non præsumitur incussus, nisi metum asserens illum probet, saltem per præsumptionem & conjecturas graves, cum metus aliunde sit difficilis probationis; & hinc ad testificandum etiam habiles sunt amici, consanguinei, testes singulares, imò sufficit unus testis de visu &c. P. Kugler. de Matr. p. 1. n. 122. Si omnibus consideratis manet dubium, an Matrimonium tali metu, quo illud redditur invalidum, contractum sit, nec ne, præsumendum est pro valore, scilicet propter favorem Sacramenti, prolis, imò & Republicæ.

Sc. 3. Extra controversiam esse, Matrimonium valere initum ex metu levi, imò etiam ex metu gravi, iuste tamen incusso, v. g. à Iudice Ecclesiastico compellente ad standum Sponsalibus, vel incusso à causa non libera. Pariter certum est, non valere, si extorquentur metu *injuste*, *directè* & determinatè incusso ad illud obtinendum, juxta c. 14. c. 15. c. 28. h. t. nec refert, licet non incussus sit à parte contrahente, sed ab alio tertio sine notitia illius, ut patet ex casu c. 15. cit. aut licet per metum non adigatur aliquis ad contrahendum cum persona determinata, ut habet communior ex c. 14. cit. quia adactus ad simpliciter contrahendum, qui cum nulla vellet contrahere, caret consensu spontaneo ad Matrimonium requisito. Controversum tamen est 1. An Matrimonium interveniente injusto metu initum, si metus sive directè, sive non directè & determinatè ad contrahendum, sed ex alio fine, incussus sit, pro irritato habendum, item an juramento interveniente, & an in utroque foro, tam interno quàm externo. 2. Quo Jure sit invalidum metu extortum. 3. Quomodo sanari valeat nullitas Matrimonii metu contracti. Porro metum *injustum*, seu *injuste* incussum, voco illum cum communi, qui incutitur ab eo, qui jus incutiendi non habet, ut si pater deprehendat juvenem cum filia in flagitio, eique mortem minitetur, nisi filiam ducat, c. 15. cit. Econtra iuste incuteret pater, si minitaretur accusationem apud Iudicem, nisi filiam ducat; quia ad accusandum habet jus, non ad occidendum, propter delictum.

Dico 1. Matrimonium, metu gravi injustè incusso initum, est invalidum, quando metus eo fine & directè est incussus, ut extorqueatur Matrimonium, uti dictum. 2. Et quidem in foro tam interno quàm externo. 3. Non obstante, quòd juramentò firmatum sit. Pars 1. est omnino certa ex c. cit. quæ Jura irritant, vel irrita declarant Matrimonia injustè extorta metu; quia non sunt debitè libera, ac infelices solent sortiri exitus, & si valerent, metum injustum passi ab injuria sibi illata liberare se nunquam possent amplius. Pars 2. Sumitur ex c. 2. de eo, qui duxit, ubi expresse approbatur Matrimonium postea cum alia parte liberè initum, & nullum declaratur, quod prius erat metu extortum: quod fieri non potuisset, si non etiam in foro interno fuisset nullum. Item ex c. 14. cit. ubi Matrimonia metu inita dicuntur nulla, quòd deficiat consensus spontaneus à Jure requisitus: sed sine consensu debito actus & contractus pro omni foro, etiam interno, sunt irriti. Pars 3. quam tenet communis contra nonnullos cum Richardo, claret ex d. c. 2. ubi Matrimonium, metu initum, fuit etiam juramentò confirmatum, & tamen declaratur nullum: ergo juramentum nullam peperit obligationem. Dein Matrimonium metu extortum est irritatum propter bonum commune: ergo etiam juramentum est irritatum, arg. c. 12. de for. comp. & c. 27. de Jurejur. Quia esset in præjudicium boni publici. Confirm. juramentum sequitur naturam actus, cui adjicitur. c. 25. eod. ergo est accessorium, quod ruit ruente principali.

Oppones 1. Matrimonium solo consensu perficitur, c. 14. cit. ergo, si quis non obstante metu revera consentiat internè, valebit Matrimonium in foro interno: semper autem verus consensus internus & liber adesse potest; quia nulla vi nullo metu impedibilis est, si contrahens eum velit ponere. Ecclesia verò irritat tantum ideo Matrimonium, quia præsumit, stante metu non adesse consensum internum, quæ præsumptio cedere debet veritati. 2. Omne juramentum, quod non est in præjudicium tertii, nec in dispendium salutis æternæ, servari debet, ex virtute Religionis saltem, uti juramentum, sub quo solvere usuras aliquis promittit, c. 6. 8. 28. de Jurejur. sed juramentum Matrimonio extorto adjectum non cedit in præjudicium tertii, sed tantum in præjudicium jurantis, nec in dispendium salutis æternæ, cum sine peccato servari possit: ergo. Confirm. ex can. 22. caus. 22. q. 4. ubi approbatur Matrimonium juratum cujusdam Hubaldi, licet ex metu contractum. Dein si tale juramentum non faciat valere ipsum Matrimonium metu initum, saltem habebit vim efficiendi Sponsalia valida, quia juxta nos Sponsalia metu extorta valent; eo quòd, si actus non valet, sicut geritur, valeat eo modo, quo valere potest, ut habet commune brocardicum, &c. ad 1. diss. Ant. Matrimonium solo consensu

sensu qualicumque perficitur. *N. Ant.* tali, qualem Jura requirunt, scilicet spontaneo & libero ab injusto metu gravi. *C. Ant. & N. Conf.* Stante metu injusto nunquam adest verus consensus internus debite liber. Dein falsum est, quod Ecclesia irritans Matrimonium metu extortum fundetur in presumptione non positi consensus interni (cum non presumat fictionem & mendacium contrahentis ex metu) sed fundatur in veritate consensus non sponte positi, & per injuriam obtenti, ex quo gravissima timeri possunt incommoda. Ad 2. *transm. Ma. N. Min.* tale enim juramentum, si obligaret, prajudicaret Juri Canonico propter bonum publicum irritanti Matrimonium metu extortum; unde censendum est & ipsum juramentum irritatum esse, eo quod sine violatione Juris Canonici, adeoque sine peccato servari nequeat. Aliud est de juramento promittentis usuras; quia solvere usuras nec est peccatum per se, nec prohibitum a Jure Canonico (licet exigere usuras sit prohibitum omni Jure) nec irritatum propter bonum publicum & commune. Accedit, quod juramentum Matrimonio adjectum non sit *Promissorium*, & de futuro, uti objectio supponit, sed *Affertorium*, & de presenti, quod contrahens non fictis sed vere consentiat: quamvis autem consensus sit verus & non fictus, per juramentum tamen adjectum non fit spontaneus, quem Jura ad valorem Matrimonii requirunt. In *can. 22. cit.* non approbatur Matrimonium jam contractum ex metu, sed libere contrahendum de novo, cessante metu injusto, ad quod ille Hubaldus aliunde tenebatur, ut honestaret concubinam. Quod additur, quasi juramentum haberet saltem vim Sponsalium, gratis dicitur; cum nec Matrimonium metu extortum, utpote simpliciter irritatum habeat vim Sponsalium (quod enim nullum est, nullum parit effectum) cur ergo habeat juramentum adjectum? cum juramentum sequatur naturam actus. Certè Matrimonium clandestinum, etiam juratum, non habet vim Sponsalium.

112 Quæres, an quoque irritum sit Matrimonium ex metu gravi injuste incusso contractum, si metus non directe ad extorquendum Matrimonium, sed ex alia causa, est incussus, metum tamen passus eligit Matrimonium ad evitandum malum, quod ipsi alius injuste molitur inferre? v. g. Titius à Sempronio injuste impeditur à consecutione prædii, quam timet ob potentiam Sempronii, offert se ad ducendam filiam Sempronii in conjugem. Vel ad idem se offert, quia alias non dimittetur ex carcere, in quem à Sempronio Judice est injuste compactus. Idem est, si v. g. Caja decumbat ægra, Medicus verò, licet ex officio & justitia teneretur, tamen illi negat operam suam & curationem: quam ut impetret, & sic periculum mortis evitet, cum Medico vel ejus filio inire Matrimonium spondet, illudque

contrahit. R. non est irritum. Sanchez, qui l. 4. d. 12. n. 3. hanc opinionem vocat *communissimam apud omnes*, Perez, qui d. 17. s. 9. n. 2. eam dicit veram & *communissimam Doctorum*. Tambur, qui in eadem *convenire* ait *omnes*, Suar, Dicast, Conink, Barb. Gob. P. Conrad, Vogler in doctissimo *Tract. de Sponsal.* d. 5. s. 7. n. 10. Dissentiunt tamen Vera Cruz, P. Wiestner, P. Schmalzgruber, & alii cum & apud Card. Lug. de 7. & 7. d. 22. s. 7. n. 17. & 177. quibus & ego aliquando jam adhaesi, sed re melius examinata sentio cum communibus, quam probo sic: 1. negative; quia non sufficienter probatur nullitas Matrimonii pro casu, quo metus non directe, & non Matrimonii causa, incutitur. 2. Quia Jura, quando irritant Matrimonium metu extortum loquuntur de metu directe ad extorquendum Matrimonium illato, quæ, cum comatoria sint & recedant à Jure Naturali, extendi non debent ad casum non expressum, etiam ob paritatem rationis. 3. Quia Jura irritando Matrimonia metu extorta id faciunt ob vim injuriosam, non quancunque, sed intentatam contra Matrimonii libertatem (per vim non intelligo vim præcisam in hac materia & physicam, sed, convenienter Juribus, moralem vel conditionatam, seu metum) atqui vis talis non est, quæ non dirigatur ex intentione inferentis ad extorquendum Matrimonium: sicut enim nemo dicit, foemina vim inferri in pudicitia ab eo, qui illam spoliare nititur bonis fortunæ, illa verò ad vitandum hoc malum se offert ad impura; vel si foemina bonis exuta postmodum vivat impudicè, ut turpi quaestu se alat; licet illa vis, vel spoliatio, fuerit injusta causa impudicitie, aut turpitudinis meretricie: ita nec vim Matrimonii aut hujus libertati facere censendus est, qui injuste vexat foeminam, hæc verò ad hanc vexam evitandam offert se ad Matrimonium; cum ad Matrimonium à nemine compellatur, & ipsa sponte illud eligit tanquam medium ad evitandam injuriam vexam: ergo.

Oppones 1. Ideo Jus Canonicum irritavit Matrimonia metu injusto extorta, quia intervenit injuria, & defectus libertatis plenæ, ac spontanei consensus, quæ de causa infelices post se trahunt exitus. *c. 14. cit.* sed injuria, & dictæ rationes Juris, reperiuntur etiam in casu, quo metus injustus non directe ex intentione Matrimonii, sed ex alia causa, est incussus: ergo. Confirmatur: in d. c. 14. non exprimitur, quo fine sit incussus metus: ergo ex quocunque fine fuerit incussus, irritat Matrimonium. 2. Professio Religiosa est irrita, licet metus gravis injuste, non verò incutatur directe ad illam extorquendam, sed ex alio fine; puta, si maritus intentat mortem uxori ob adulterium, quod suspicatur, milites verò qui ad illam truncandam erant constituti, pietate ducti vitam eidem donant sub conditione, si fuerit monialis, uti casus est in *c. 1. de bis, quæ vi-* ergo

ergo etiam Matrimonium est irritum, licet ex alio fine incutiatur metus; cum à Matrimonio Spirituali procedat argumentum ad Carnale. *§. ad 1.* Injuria sola non sufficit; aliàs etiam metus levis injustè incussus sufficeret ad irritandum Matrimonium: neque infelices exitus, quia etiam timendi sunt ex Matrimonio justè per metum extorto: neque adimitur libertas Matrimonii & spontaneus consensus, quando metus non intuitu Matrimonii, sed ex alio fine incutitur, quæ libertas, per metum imminuta, est præcipua causa, cur Jus irritaverit Matrimonium: ergo in præsentī casu non datur adæquata ratio, cur irritatum sit Matrimonium propter metum. Adde, quod, licet daretur adæquata ratio, propter eandem tamen rationem non sit extendenda lex odiosa. Ad *Confirm. N. Ant.* si enim in facti specie, quæ refertur in *c. cit.* mulier non timuit propter Matrimonium, cur mulier personam suam sequestrata in loco tuto, donec lis de Matrimonio esset finita? cur timebatur scilicet, ne mulier diceret, sibi placere nuptias, quas oderat? Ad *2. N. Ant.* quomodo enim aliter vis moralis, seu metus, infertur directe, nisi dicendo: aut morere aut pecunias dare (ut solent latrones) aut Religionem ingredi, aut occideris te. Deinde posset etiam negari *Conj.* quia argumentum ab uno ad alterum non videtur valere in lege odiosa, & Juris correctoria.

113 Dico 2. Matrimonium metu gravi injusto initum non Jure Naturali, sed Positivo Ecclesiastico tantum, est irritum. Ita communior & verior cum Suar. de Relig. to. 2. tr. 4. l. 1. c. 7. n. 20. Sanch. l. 4. d. 8. & 14. n. 2. Laym. Lug. Pirhing, Wiestner &c. contra Scotum, Covar. Molin. Pont. Barb. Gonz. König, Gletle, Schmier &c. Probatur 1. Jure Naturali ad contractum valorem plus non requiritur, quam consensus simpliciter voluntarius ac liber, & titulus; plus enim probari nequit, sed licet interveniat metus gravis injustè incussus, in contrahente tamen Matrimonium adest adhuc consensus simpliciter voluntarius ac liber, & insuper titulus: ergo de Jure Naturali valet Matrimonium metu gravi injusto initum. Quod adsit consensus simpliciter voluntarius ac liber, manifestum est tum ex natura actus voluntatis interni, qui absolute cogi & directe impediri à nulla vi creata potest, quò minus liberè ac voluntarie, si prius id cognoscat, feratur in objectum: & quamvis per metum fiat involuntarius conditionate ac secundum quid, & causetur aliqua nolletas, qua quis nollet contrahere, nisi aliud malum metueret, & consequenter minuat libertas, absolute tamen manet actus voluntarius, & simpliciter liber: tum ex *l. si mulier 21. §. 5. ff. quod metus causa*, & aliis legibus, ex quibus habetur, quòd coacta voluntas sit voluntas, & coactus metu verè adhuc velit; quia eligit minus malum, uti ipsi apparet, præ majori. Quòd autem non deficiat *similis*, conitatur, quia traditio ju-

ris in corpus est titulus in Matrimonio: sed hanc traditionem facit etiam metum patiens: ergo. Confirmatur: omnes alii contractus spectato solo Jure Naturali valent, ut habet communis ex *c. 2. de his, [qua vi. & l. fin. C. eod.]* quidni ergo & Matrimonium? Prob. 2. Si Matrimonium metu injusto extortum Jure Naturali esset irritum, tunc vel propter defectum consensus, vel ratione intervenientis injuriæ: ex neutro capite est irritum; non propter defectum consensus; aliàs etiam metus gravis justè incussus, vel à causa non libera, v. g. morbo, irritaret Matrimonium; quia non minus minuit voluntarium ac liberum, quam metus à causa libera injustè incussus: non ratione intervenientis injuriæ; quia aliàs etiam metus levis injustè incussus, vel dolus decipientis contrahentem in qualitate, v. g. fingentis se virginem, divitem &c. irritaret; quæ nec Adversariis placent. Et hinc omnia ferè argumenta Adversariorum in ipsos retorqueri possunt vel in metu gravi justè, aut à causa naturali incusso, vel in metu injusto levi, aut dolo accidentali, ut consideranti patebit.

Oppones 1. In *c. 14. 15. 28. b. 1. & c. 2. de eo, qui duxit*, ex quibus probatur, impedimentum metus esse Juris Ecclesiastici, non primum introducit, sed jam supponitur hoc impedimentum tanquam introductum Jure anteriori: sed Jus antiquius nullum est nisi Jus Naturale: ergo. 2. In *en.* expresse dicitur, quòd locum non habeat consensus, ubi metu vel coactione intercedit: ergo, cum consensus requiratur Jure Naturali ad Matrimonium, istud non valet Jure Naturali, si metus interveniat. 3. Si spectato Jure Naturali Matrimonium meticulousum subsisteret, Natura non satis providisset metum passis, cum permitteret eos perpetuò ac indissolubiter alteri injuriam inferenti obligatos, nec providisset remedium contra talem injuriam; quod admitti nequit. 4. Quod repugnat finibus Matrimonii, irritat Matrimonium Jure Naturali: sed metus repugnat finibus Matrimonii, nempe fidei, individuae societati, conjunctioni animorum & corporum, ac insuper alia mala ex tali Matrimonio coactò sequuntur. 5. Ex injustitia, quæ datur in metu injustè incusso, non potest oriri justitia seu obligatio ex justitia: ergo. *§. ad 1. C. Ma. N. Min.* nam ex nostris fundamentis eruitur, Matrimonium non esse irritatum Jure Naturali: ergo illud Jus antiquius debet esse Positivum, nempe vel vivæ vocis oraculo, vel scripto, quod postmodum perit, ab Ecclesia introductum, vel consuetudine, aut traditione. Exemplum habes in Matrimonio inter cultu dispares, seu inter fidelem & infidelem, quod etiam Adversarii fatentur Jure Ecclesiastico tantum esse introductum, licet textum, quo primitus irritatum sit, in toto Jure Ecclesiastico non reperiant. Ad 2- uti & reliqua omnia, memor esto retorsionum in metu justè incusso, vel injusto levi, de quibus te monui n. *præced.*